

Reacties & ervaringen

Rond de dood van een geliefde

We kregen een flink aantal reacties op onze oproep iets te schrijven over ervaringen rond de dood van een geliefde. Zoveel zelfs, dat we een van de reacties op de website hebben geplaatst (met goedvinden van de betrokkene), www.bijbelstudiebond.nl. De andere reacties zijn hieronder te lezen. We willen iedereen heel hartelijk danken voor deze verhalen, waarvan het schrijven de nodige emoties gekost zal hebben.

Joukje schreef:

Vorige week was ik bij het overlijden van een zoontje van mijn vrienden. Na drie spannende weken is het jongetje overleden. De laatste week was het bekendgemaakt dat hij zou overlijden.

Daarom is het kindje toen direct gedoopt. Het was zes weken te vroeg geboren en is gedoopt met alle toeters en bellen aan zijn kleine lijfje, maar de doopdienst was zeer ontroerend. Ook de week na het overlijden was het kindje thuis in eigen bedje en dat was 'prachtig' om mee te maken, gewoon binnenlopen bij je kind. Ook voor de andere kinderen was het zo heel gewoon: even je broertje een kusje geven.

Dit was heel anders dan dertig jaar terug toen ons kindje overleed en het ergens in een mortuarium werd neergelegd. De hele begrafenis was voorbij voor we het zelf goed en wel doorhadden. Het heeft mij zeventien jaar gekost om dat te verwerken, en ik heb stervensbegeleiding en rouwverwerking gehad. Nu bij de begrafenis van dit kleine jongetje kwam dat alles weer sterk naar boven.

Toen mijn man overleed, hadden wij voor die tijd afgesproken: "Wie in ons gezin het eerst komt te overlijden, wordt in huis opgebaard." Dat is met mijn man gebeurd en dat was erg mooi en troostvol, om bij hem te kunnen zijn op ons tijdstip. Dat heeft mij erg geholpen bij het rouwen om een geliefde.

Mevrouw Schutten reageerde als volgt op de oproep om ervaringen rond het overlijden van een geliefde:

In mei 1992 kwam onze toen 24-jarige jongste zoon door een motorongeluk om het leven. Achteraf was ik heel dankbaar dat ik hem verwend had door 's morgens, als hij een week vroeg naar zijn werk moest, tijdens zijn ontbijt bij hem te zijn; ik vulde dan zijn lunchdoos. Daarna las ik met hem het bijbels dagboek (soms met het bijbelgedeelte), en vaak praatten we erover na, en dan bad ik met hem. Daarna dook ik weer bij mijn man in het warme bed. Later lazen we hetzelfde weer, maar dan ging mijn man voor.

In de rouwadvertentie stond: 'Vandaag verloor onze lieve zoon en broer door een ongeluk zijn leven, maar hij had HET LEVEN al gevonden.'

Een vriendin belde dat ze die advertentie in haar Bijbel had liggen, omdat ze dat zó mooi vond. Zo'n reactie doet je goed. Ook heel waardevol was dat hij thuis opgebaard kon liggen. Je zag hem steeds meer vervallen, zo echt dood. Zijn altijd zo vriendelijk lachende mond stijf gesloten.

Je zag en wist: zijn ziel is hier niet meer, maar bij zijn God en Vader in de hemel.

In die tijd kwamen veel vrienden (m/v) langs, om te condoleren. Dan kon ik zeggen:

"Jongelui, wat is het troostvol voor ons dat hij erover praatte dat hij met zijn God wilde leven. Dat wij hem in de hemel weten. Daar moeten jullie ook met je ouders over praten, want je weet niet wanneer je komt te overlijden. Dus: op tijd zijn met praten en belijden!" Daar kunnen mijns inziens geen rituelen tegenop.

Een andere reactie was de volgende:

Wij waren in Canada bij een gemeentelid. Zij was toen een paar jaar weduwe en had het daar nog erg moeilijk mee. Op haar verjaardag kreeg zij van haar kinderen een schitterend cadeau. Een prachtige vaas, nee niet met bloemen, maar met 65 dichtgebonden kaartjes. Ook was er een doos met een gleuf bij, waar de geplukte kaartjes na lezing terecht konden. De bijgaande opdracht was iedere dag één kaartje te plukken uit het boeket. Ieder kaartje bevatte een herinnering van een van de kinderen of kleinkinderen aan de overledene, en zo werd zij weer bepaald bij al de blijde en ook minder blijde dingen die zij samen met haar man, kroost en nakroost had ringen uit de oude, volle doos.

Voor ons gevoel was dit cadeau een prachtige stimulans om steeds beter te leren omgaan met het gemis, en aan de hand van al de dierbare herinneringen van je gezin en familie zo je zegeningen te tellen.

Van *Corrie* kregen we de volgende reactie:

Wij hebben het twee keer meegemaakt dat er een kind van ons is overleden: twintig jaar geleden ons zoontje van zeven door een ongeluk (hij was de derde in het gezin) en drie jaar geleden onze dochter van negentien na depressie en anorexia, zelfdoding (zij was de vijfde van acht).

De dingen die erg belangrijk voor ons waren om verder te kunnen:

- Allebei de kinderen hebben wij thuis gehad na het overlijden, dus niet in een rouwcentrum: daar is het zo kil en koud en ontzettend onpersoonlijk. Onze dochter lag gewoon op haar eigen bed. Dat laatste hebben wij als heel goed ervaren, we konden haar aanraken! Bij onze zoon hebben we dat nooit gekund, omdat we hem in de kist thuis kregen. Toch was het toen ook goed om hem thuis te hebben. Je kunt zo vaak bij hem/haar gaan kijken als je zelf wilt, en de kinderen horen bij je.
- Andere kinderen moeten zelf beslissen of ze willen kijken of niet. Onze zoon van twaalf wilde bijvoorbeeld niet gaan kijken bij zijn zus.

Wat heel frustrerend was, is dat je nauwelijks tijd hebt om dingen te overdenken, bijvoorbeeld de tekst op de kaart of in de advertentie, wat er gezongen moet worden in de kerk. Alles moet zo snel geregeld worden.

Gerard schreef:

Graag willen we even kort reageren op uw oproep. September 2005 is mijn moeder overleden. Bij het einde van de samenkomst hebben we als (schoon)zonen haar kist naar buiten gereden. De (schoon)dochteren waren bij mijn vader en bij de kleinkinderen. We hebben tegelijkertijd het slotkoor van de Johannes Passie laten horen via de geluidsinstallatie. Dat was een indrukwekkend moment. Wat een mooi getuigenis gaat uit van dat slotkoor! In de liturgie van de samenkomst hadden we de tekst van het slotkoor zowel in het Duits als in het Nederlands opgenomen.